

Apponyiho palác pre všetkých

Palác dal postaviť gróf Juraj Apponyi pochádzajúci zo starej uhorskej šľachtickej rodiny. Bol členom uhorskej kráľovskej miestodržiteľskej rady a stal sa hlavným županom župy Tolna. Narodil sa v Oponiciach, skoro celý život však prežil v Prešporke - vtedy hlavnom, sídelnom a korunovačnom meste uhorského kráľovstva, kde 32 rokov vykonával funkciu kráľovského radcu. Palácový objekt vznikol ako novostavba na mieste dvoch starších meštianskych domov v rokoch 1761- 1762. Autor projektu nie je známy, v staršej literatúre stavbu pripisovali F. A. Hildebrandtovi. Spíňal všetky atribúty obytného i reprezentačného mestského sídla. Prízemné miestnosti uličného traktu pôvodne slúžili ako obytné a skladovacie priestory. Z podbránia je vstup do pomerne strohého palácového schodiska s rokokovým mrežovým zábradlím, od 30. rokov 20. stor. sú na podestách inštalované kamenné barokové skulptúry svätcov.

Miestnosti na oboch poschodiach západného uličného krídla paláca sú vybudované ako rad salónov navzájom prepojených dverami. Prvé poschodie je riešené ako reprezentačné piano nobile.

Rokokovo – klasicistická výzdoba je príkladom intaktne zachovaného slohového riešenia interiéru. Zachovalo sa tu obloženie stien drevenými panelmi, rámy dverí so supraportami, väčšina dverných krídiel, ako aj obloženie okenných výklenkov spolu s interiérovými okenicami. Výnimočne dobre sa zachovali pôvodné okenné výplne, čiastočne so zasklením z 18.storočia. Nad orámovaním dverí a okien sa nachádzajú maľby od neznámeho umelca vytvorené technikou “ en grisaille” na papieri podlepenom plátnom. Znázornené sú tu kompozície s mytologickou i alegorickou tematikou. K pôvodnej výzdobe patrí aj bohatá rokoková štuková ornamentika na stropoch.

Priestory druhého poschodia slúžili majiteľom na ubytovanie. Sú nižšie a dekorácia stien jednoduchšia. Podarilo sa tu odkryť 6 až 8 vrstiev náterov izbovej výmaľby. Dnes je v miestnostiach zrekonštruovaná maľovaná výzdoba z konca 18. a začiatku 19. storočia. Len vo veľkej hlavnej miestnosti je prezentovaná najstaršia vrstva z roku 1762. Na stenách boli namaľované krajinky s figurálnou štafážou v rokokovom orámovaní pravdepodobne podľa grafických predlôh. Časti dekorácie boli neskôr zničené prerazením dverných otvorov. Po ich zamurovaní bola pri rekonštrukcii paláca v roku 2007 maľba na stene doplnená neutrálnou retušou.

Maľovaná výzdoba stien z obdobia okolo 1762 sa čiastočne zachovala aj v miestnosti, ktorá susedí so stredovekým objektom Starej radnice, kde je inštalovaná spáľňa z konca 19. storočia. V ostatných miestnostiach je zrekonštruovaná najmä výmaľba okenných výklenkov s klasicistickými medailónami a kvetinovými motívmi.

Podkrovie paláca v 18. a v prvej polovici 19. storočia určite slúžilo aj na ubytovanie. Najmä v obdobiach krajinských snemov a kráľovských korunovácií sa ubytovávalo množstvo návštevníkov v podkroviach meštianskych ako aj šľachtických domov. Dnes je úplne vyčistené, staré ľahké drevené priečky, ktoré ho rozdeľovali na množstvo menších priestorov, sú odstránené, podkrovie je upravené ako študijný depozitár skla a keramiky.

Z paláca sa v pôvodnom stave zachovali len dve krídla: západné - priečelné a krátke južné krídlo. Okolo pôvodne lichobežníkového nádvorja sa do druhej polovice 19.storočia, resp. do roku 1910, nachádzali ešte ďalšie dve krídla, obsahujúce pravdepodobne priestory hospodárskeho charakteru, kde žilo aj služobníctvo.

Palác bol šľachtickým sídlom do roku 1867. Vtedy ho mesto kúpilo a adaptovalo pre účely radnice. Jednotlivé salóny a izby paláca sa stali úradovňami, v hlavnej sále na prvom poschodí zasadala mestská rada. Na mieste zbúraného východného nádvořného krídla postavili v rokoch 1911 a 1912 novostavbu pre potreby magistrátu. Priečelie novostavby smerom do nádvorja Apponyiho paláca je

riešené ako voľná napodobenina fasády zbúranej krajinskej sýpky od F.A. Hillebrandta, ktorá stála na mieste dnešnej Reduty so štítom doplneným dvomi mestskými erbami. V druhej polovici 19. storočia doplnili mestský znak aj do rokokovej kartuše nad vstupnou bránou do paláca.

Mesto postupne uvoľňovalo palác pre potreby Múzea mesta Bratislavy založeného v roku 1868. Už na pláne objektu z roku 1904 sú miestnosti na prízemí označené ako priestory múzea, pravdepodobne sa tam nachádzali pracovne a verejnosti neprístupné zbierky. Už v roku 1926 múzeum sprístupnilo expozíciu v reprezentačných miestnostiach na prvom poschodí, v roku 1930 obrazáreň na druhom poschodí a v ďalšom roku otvorilo Bratislavské vinárske múzeum na prízemí budovy.

V období pred rekonštrukciou múzeum spravovalo expozičné priestory na prvom poschodí Apponyiho paláca. Na druhom poschodí sídlila Regionálna knižnica, časť miestností a podkrovia slúžilo ako depozitáre múzea.

V roku 2003 Magistrát hlavného mesta Bratislavy pristúpil k realizácii myšlienky rekonštrukcie objektu a mohli sa začať práce na jeho pamiatkovej obnove. Počas prieskumných prác sa podarilo získať mnohé informácie o pôvodnej zástavbe parcely ako aj o pôvodnej výzdobe jednotlivých miestností paláca. Na nádvorí a v podbráni prebehol archeologický výskum, ktorý doložil staršie murivá v suteréne. Pod nádvorím sa zachovalo aj zasypané suterénne murivo gotického objektu s fragmentom portálu z 15. storočia. Pod bránou sa odkryli neporušené nálezy z laténskeho obdobia.

Tlačová správa zo 16.4.2008:

Otvorenie dvoch múzeí v Apponyiho paláci na Radničnej ulici 1

- *Múzeum vinohradníctva*
- *Múzeum historických interiérov*

Múzeá otvorené: utorok – piatok od 10:00 h do 17:00 h
sobota – nedeľa od 11:00 h do 18:00 h

V zrekonštruovaných priestoroch Apponyiho paláca na prízemí a v suteréne je zriadené **Múzeum vinohradníctva**. Predstavuje dejiny vinohradníctva, pestovanie viniča, zber úrody i spracovanie hrozna na území Bratislavy od staroveku až po 20. storočie. Predstavuje aj dve najvýznamnejšie bratislavské vinárske firmy Hubert J. E. a Palugyay, ktoré za svoju produkciu, najmä šumivého vína, získali mnohé medzinárodné ocenenia.

Na ďalších podlažiach sa nachádza **Múzeum historických interiérov**. Prvé poschodie je zariadené ako reprezentačné piano nobile evokujúce šľachtický interiér z konca 18. storočia. Na druhom poschodí sú vystavené ukážky zariadenia mestského interiéru z obdobia od konca 18. do konca 19. storočia.

